

אֶהְיֶה לָהֶם וְאֵת כָּל־הַיְקוּם אֲשֶׁר
 בְּרַגְלֵיהֶם בְּקָרֵב כָּל־יִשְׂרָאֵל : כִּי
 עֵינֵיכֶם הִרְאֵת אֶת כָּל־מַעֲשֵׂה יְהוָה
 הַגָּדֹל אֲשֶׁר עָשָׂה : וְשָׁמַרְתֶּם אֶת־
 כָּל־הַמִּצְוָה אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוֶּה הַיּוֹם
 לְמַעַן תִּחְזְקוּ וּבְאַתֶּם וַיִּרְשֶׁתֶם אֶת־
 הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים שָׁמָּה
 לְרִשְׁתָּהּ : וְלִמְעַן תֵּאֲרִיכוּ יָמִים
 עַל־יְהִי אֲדָרְכָהּ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה
 לֵאמֹתִיכֶם לֵתַת לָהֶם וּלְזָרְעֵם אֶרֶץ
 זָבַת חֶלֶב וּדְבַשׁ : כִּי הָאָרֶץ
 אֲשֶׁר אַתֶּה בָּא־שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ לֹא
 כְּאֶרֶץ מִצְרַיִם הוּא אֲשֶׁר יֵצְאתֶם
 מִשָּׁם אֲשֶׁר הִזְרַעְתָּ אֶת־זֶרְעֶךָ
 וְהִשְׁקִיתָ בְּרַגְלֶךָ כִּגְן תֵּיֶדֶק :
 וְהָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים שָׁמָּה
 לְרִשְׁתָּהּ אֶרֶץ הָרִים וּבִקְעֹת לְמַטֵּר

בְּתִיהוֹן וְיָת כְּשִׁבְתֵּיהוֹן
 וְיָת כְּסִי קוּמָא דִּי עֵמֶהוֹן
 בְּנֻו כְּסִי יִשְׂרָאֵל : יֵאֲרִי
 עֵינֵיכֶוֹן תִּזְאוּ יָת כְּסִי
 עוֹבְדָא דִּי רַבָּא דִּי עֵבֶד :
 וְיָת טְרוּן יָת כְּסִי
 תִּפְקִידָתָא דִּי אֲנָא מְפַקֵּד
 כְּךָ יִקְא דִּין כְּדִילִי
 דִּתְתַקְפוּן וְתִי עֵינֵי
 וְתִירְתוּן יָת אֲרֵעָא דִּי
 אֶתְרוּן עֵבְרִין תִּמְן
 לְמִירְתָּהּ : וְבִדִּילִי
 דִּתְוִרְכוּן וְיִמִין עַל אֲרֵעָא
 דִּי קִיִּים יִי לְעֵבֶר תִּתְכוּן
 לְמִמֵּן לְהוֹן וְלְבִיטוֹן
 אֲרֵעָא עֵבֶדא תִּלְבֹּד כְּשִׁי :
 יֵאֲרִי אֲרֵעָא דִּי אֶת עֲלִיל
 לְמִמֵּן לְמִירְתָּהּ לֹא
 כְּאֲרֵעָא דְמִצְרַיִם הוּא דִּי
 נְפַקְתוּן מִתִּמֵּן דִּי תִזְרַע
 יָת וְרֵדְךָ וּפִשְׁקַת לִיָּה
 בְּרַגְלֶךָ פְּנִינֵת יִרְקָא :
 וְאֲרֵעָא דִּי אֶתְרוּן עֵבְרִין
 תִּמְן לְמִירְתָּהּ אֲרֵעָא טְרוּרִין

רשב"ם

יִשְׂרָאֵל אֵיךְ אֵיךְ כִּי בִּי (א) אֲרֵעָא מִסְרֵד ו
 (ב) כִּי עֵינֵיכֶם אֲרֵעָא עֵינֵיכֶם וְרִצְוִי ו
 (ג) כִּי חֶזַק אֲרֵעָא אֲרֵעָא מִאֲרֵעָא לִישְׁבֵּי לֹא
 (ד) כִּי מִצְרַיִם כִּי שִׁבְתֵּי כִּי רִצְוִי לִישְׁבֵּי לֹא
 אֲרֵעָא לְשִׁבְתֵּי מִצְרַיִם (ה) כִּי חֶזַק (ו) רִצְוִי מִאֲרֵעָא
 מִאֲרֵעָא לְשִׁבְתֵּי מִצְרַיִם וְרִצְוִי מִאֲרֵעָא
 מִצְרַיִם לִישְׁבֵּי מִצְרַיִם (ז) אֲרֵעָא אֲרֵעָא מִאֲרֵעָא
 שְׂפָתָא אֲרֵעָא מִצְרַיִם אֲרֵעָא מִצְרַיִם לִישְׁבֵּי
 לִישְׁבֵּי מִצְרַיִם מִצְרַיִם מִצְרַיִם מִצְרַיִם מִצְרַיִם

תו"א וז"ל כי הפסוק קוב סוהרין קיי ייבדוקי כתיב כי פסוק כשנים כשנתי יט
 ובין סוכים ובין המאים כשנתי השקאל שדוקים יש להם להם אבל ארץ ישראל אם ארץ לזרעים תכנתי ענין ה' ארץ ישראל כדכתיב כדכתיב כדכתיב כדכתיב

רמב"ן

(א) לא נאמר מצ"ח הוא אלא טובה היטבה ונאמרה בהשפחה
 זו לישאל ביציאתם מצרים שהיו אומרים שמה לא נבוא אל
 ארץ מובת יופה כזאת ויכול בננות הכתיב מדבר וכך אמר להם
 לא נאמר מצרים הוא אלא רעה היבנה תמיד לומר והברון שבע
 שנים נפתח אדם אחד בנאן דרך ארץ אדם טוה את הנאה
 והיה את הברון וכו' לשון רש"י כשכירי ועוד הביא מה
 שדרשו בגמרא במסכת תבובות בענין ארץ אפשר אדם בונה
 בית לבני קצין ואי"כ לבני גדול אלא שמבינה על אחר מיטב
 בציון ושופו של מקרא בדרך ההאזרות נאמר שאמר להם

כלי יקר

ואת כל היקום אשר ברגליהם. זה ממונו של אדם המקיימו על
 רגליו. וכו' ענין שלחן זו ממונו מזה כרגליו ולם עשדה זו כל
 המצוה ושאר המעלות הנהיגות. ונדלם שגגותו קיץ המצוה היות
 מזהר כי הוא כהמות שכל ארבע נעשות שמה כרגלים והם
 החמה והכוכבים והמנוח והטוב כי כולם דבוקים בהם והאדם
 חזק מנעונו כי ההכניס מקור' כללם וכמות ולם היקום מקיפה כלל
 כי מי ששאל קר הלכך חזי נגור כלל הפוסק דבוק כרגליו כי יספין

והמטות' את כל המצוה וירשמה ארץ זבת חלב ודבש כי ה'
 וכן מסר ארצ'ם כענין והארץ תהי' ימינה אבל דעו ר"ב שאינה
 כארץ מצרים להשקות אותה בגל' מן היאריות וכן האנשים כגן
 הירק רק הוא ארץ הרים ובקעת ימבר השמים תשנה מים לא
 בענין אחר וצריכה שירדשו ארצ'ה ה' אלחין תמיד כמסר כי הוא
 צמאה מאד וצריכה מסר כל השנה ואם תעברו ער רצון כי ולא
 ידרוש אותה בנשיכו רצון וזה הוה רעה ער כמאד וא תרוע' אל
 תצטית ולא יעלה בה כל עשב בהר'ה. והוהה ופירש כל זה
 בפרשה השנייה כי אם שמוע השבטו אל כבודו ונתתי מסר

אור החיים

כל היקום וגו' בקרב וגו'. היקום שאלו הוה
 שומד עיניו במקום שפלה הרק חת פיה חלץ כקרב
 כל ישראל אשכ"ח הוה נשמו ויכלל כפה התקן כח' ז'ל
 אפי' מהע' וכו' :

ככל הוא והלך פדום לרגליו ודין זה שיה' הפסוק שכלום
 ויקי